

Арсен ПОПСЬКИЙ,
здобувач ЛРІДУ НАДУ

ОСОБЛИВОСТІ ПОКРАЩЕННЯ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ

Нового рівня розвитку Україні набуло бізнес-середовище, яке пройшло шлях необхідної трансформації від державних, монополізованих підприємств до ринкового типу підприємництва. Врахування відмінностей при формуванні бізнес-середовища в Україні від Європейських держав викликана особливістю розвитку, історичним минулим, менталітетом, відсутністю досвіду та рівнем підтримки держави. Особливої уваги український бізнес потребує саме з боку держави, оскільки сучасна різноманітність видів суб'єктів господарювання вимагає актуальних та раціональних державно-управлінських механізмів підтримки. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020"[1] серед першочергових векторів наводить необхідність дерегуляцію та розвиток підприємництва загалом, та програму розвитку малого та середнього бізнесу, що вказує на розуміння зі сторони уряду критичності сучасної ситуації та проблематичності функціонування. Державна підтримка може бути як у формі дофінансування (наприклад пільгові кредити, дотації, гарантії щодо збуту тощо), так і «розумного» податкового навантаження, спрощення організаційних механізмів створення та закриття суб'єктів господарювання.

Соціально-економічний вплив малого і середнього бізнесу на економіку країни став співмірним із таким впливом у розвинутих країнах світу. Сукупний сегмент мікро-, малого та середнього підприємництва забезпечує до 67 % зайнятості громадян та понад половину обсягів продукції, що виробляється у країні. Також внесок мікро-, малого та середнього підприємництва складає майже половину від усіх податкових надходжень до державного бюджету. Поряд з цим, зберігається висока динаміка впливу результатів нововведень у сфері регулювання і стимулювання ведення бізнесу на активізацію підприємництва та стрімкого формування сприятливого економічного середовища [2].

Стратегічно важливе значення малого бізнесу для соціально-економічного розвитку держави є одним із головних аргументів, яким обґрунтовується доцільність його державної підтримки. Крім того, загальний податковий режим певною мірою порушує принцип конкуренції, ставлячи малі підприємства в не вигідне становище порівняно з великими.

Окрім загальних проблем бізнес-середовища, розвиток малого підприємництва стримують специфічні чинники та проблеми, які властиві даному сектору економіки, зокрема:

- Обмежений доступ до фінансових ресурсів. Малий бізнес має менші можливості для розвитку, оскільки при однаковому рівні фіскального тиску великі підприємства мають суттєво більші можливості щодо залучення фінансових ресурсів. Очевидно, що новим суб'єктам господарської діяльності з

невеликою вартістю активів і без кредитної історії доступ до «дешевих» та «довгих» кредитів є вельми обмеженим;

- більш жорсткий рівень конкуренції. Кількість суб'єктів малого бізнесу в більшості країн перевищує 95 % від загальної кількості суб'єктів, що провадять підприємницьку діяльність. В галузях із значною часткою малого бізнесу кількість конкуруючих суб'єктів може сягати від кількох десятків до кількох тисяч. Жорсткий рівень конкуренції змушує суб'єктів малого і середнього бізнесу до додаткових витрат на технічне та технологічне оновлення;

- обмежений доступ до ринку. В порівнянні з великими корпораціями суб'єкти малого бізнесу мають менші можливості розширення географії збуту своєї продукції, а також участі в державних закупівлях. Перша проблема обумовлена інформаційними чинниками, а саме браком інформації стосовно потенційних контрагентів, а друга – кількісними обмеженнями, оскільки органи державної влади часто надають перевагу закупівлі товарів та послуг у великих обсягах, що виключає з даного ринку малий бізнес;

- технологічні бар'єри, зокрема обмежений доступ до інновацій та досліджень. Через брак фінансових та людських ресурсів малі підприємства мають незначні можливості самостійно реалізовувати дослідницькі проекти, спрямовані на постійне технічне та технологічне вдосконалення. Більш того, щоб конкурувати з потужними підприємствами, часто необхідним є придбання у них же запатентованих технологій та ноу-хау [3].

Важливість ефективного функціонування малого та середнього бізнесу наголошується і в Акті з питань малого бізнесу для Європи, який є програмним документом для країн ЄС в сфері політики розвитку малого бізнесу, зазначається: «Наша здатність використати потенціал розвитку і інноваційності малих та середніх підприємств матиме вирішальне значення для майбутнього процвітання ЄС. У глобальному контексті, що характеризується постійними структурними змінами та посиленням тиску конкуренції, роль малих і середніх підприємств в нашому суспільстві стала ще більш важливою. Вони створюють робочі місця, а також відіграють ключову роль для добробуту місцевих і регіональних громад. Енергійні малі та середні підприємства здатні зробити Європу більш стійкою до невизначеності, яка властива сьгоднішньому глобалізованому світу» [4].

Розвиток держави та регіонів в цілому, забезпечення конкурентоспроможності економіки на світових ринках, підвищення життєвого рівня населення можливий шляхом створення умов для ефективного бізнес-середовища та отримання синергетичного ефекту від сталого розвитку України.

Список використаних джерел

1. Про Стратегію сталого розвитку "Україна - 2020": Указ Президент України від [12.01.2015](#) № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Doing Business [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org>

3. Щодо удосконалення податкових інструментів підтримки малого підприємництва в Україні: аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1621/>

4. A “Small Business Act” for Europe / Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2008) 394 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0394:FIN:EN:PDF>